

Després ha quedat com a substantiu: «*soterrani*: hypogeum, cuniculum», més propi de Men. que de Mall. (cf. *sòtil*): «*suterrani*: celler, cast. *sótano*», Ferrer Gintart (*Rond. Men.*, 226).

Com a substantiu es digué així mateix *soterrrà*, que també havia estat adjectiu i que encara està en ús comarcalment: «fou *sotar*<ɾ>*at* amagadament, ab una sàrria, en l'alberc d'En Nicolau Çaguàrdia, en una casa que-y ha *sota*<ɾ>*riana*», Guardialada a. 1396, *BABL* x, 405 (cf. *jusana*, ib. p. 409). Jo ho he sentit bastant a les comarques gironeses, a l'Alt Emp. *soterrrà* com a adj. (Boadella, 1939), en el Gironès com a substantiu: «hi ha uns *sutàrians*» Riudellots de la Creu, «la Baume d'en Batlle és un *soterrrà*» Ollers (1964). El Busa-N. porta *porxo soterrrà* (E-III-6.57) allà on el Nebrixa llatí-castellà porta «*cryptoporticus*: portal soterrà». «Oh Mare de Déu *Soterrana* / qui domineu nostre teral!», Jampy (*Lliris --- Canigó*, 57). «Al Cayre --- se pot contemplar lo lloch, dins un *soterrrà*, ahont la Verge posava l'Infant Jesús», Verdaguier (*Diet. a T. Santa*, 154.12f.).

En queden rastres toponímics: *Suterranya* poble a la Cca. Tremp, un de semblant a Rossell (Maestrat) etc. Modernament s'ha distingit entre *soterrani* subst. i l'adj. *subterrani*, -ània («torre fosca e *subterrànea*», 25 Lab. Variant rara *soterroni*).

CPT.: *Terrabatut*. *Terrabuit* (Vfr. Pen., *DAG*). *Terrabuster* (Borredà) o *terrabaster* (Muntanya, *DAG*), dissim. de *terrabrosta* + *-er*; i aquest alterat per influència de *terrabastall*; *Els Terrabusters*, partida rural de StBoi de Lluçanès (1964). *Terraconreu*. *Terra-fem*.

Terrafort 'terra de fertilitat mediocre però cultivable, pròpia per a conreus de secà', usat normalment en plural: «atendida la calidad del terreno se denomina *terraforts* d'Ampurdà los terrenos vecinos del Pirineo, por la parte de La Junquera, Darnius [i al NO, de Terrades, Cistella] etc. ---, y *terraforts* d'Ampurdà, los cercanos a Banyolas y Bàscara», *Rev. Gerona*, 1878, 394 [*DAG*. poblacions no empordaneses, hi ha malentès d'*AlcM*]; no és sols empordanès: «el poblet de Molló --- amb aquells diferents rectangles de *terra-moll* o de *terra-fort* que el voltaven ---», JSebPons (rev. *Vida Nova*, 1954, 22); *as tēřāfōrs* partida de St. Felíu d'Amont (1960). És clar que també es diu de vegades un *tēřāfōrt* (Boadella), o *el terrafort* (Biure, 1939).

Al Ross. el que s'oposa a *terrafort* és el *+terraverd*: *tēřāfōrt* i *tēřābērt* distints del *crest* a la Salanca (St. Hipòlit) i *as tēřābērs* partida de Torrelles en direcció a Vilallonga, 1960. Com que *fort* i *moll* i *verd* eren antigament adjectius de terminació femenina igual a la masculina, es tracta de simples soldadures de la parella antiga de subst. + adj.: *la terra fort*. La cosa es reproduceix en terres de l'extrem Migjorn: *la tēřāfōrta* part del terme del Pinós de Monòver (1963).

I en oc. meridional: bearn. *tēre-bort* (Palay); «*le terrefort* est le genre de terrain dominant vers le centre du département, pas à l'extrême Ouest, où il y a davantage de *boulbènes*, gascon *boubees*», Polge (*Mél.*

Philol. Gersoise, 1964, 11); «*Terrefort*, section purément géographique du consulat de Besplas, comprenant la partie montagneuse de cette juridiction, comm. de Villasavary», Sabarthès (*Dict. Top. Aude*, s. v.).

L'ALGc ens mostra *tēřābōrt* «terrain lourd» tot al llarg de la Garona, des de la sortida de la Vall d'Aran fins al Medoc, i arribant per l'Oest fins al centre del Gers; *tēřā bōrtā* en el Marensin i l'alt Medoc (II, 471, i cf. el mapa geològic, en les «cartes auxiliaires»).

Formació col·lectiva amb -ĒTUM: toscà *forteto* «terreno ingombrato di boscaglia» (estereotipat en el NL *Forteto*, en el S. de la regió, prov. *Grosseto*), Rohlfs (*It. Gr.*, § 1135). Al qual fan eco, no sols *+terramoll* (supra) sinó també els nostres NLL *Mollet*, *Mollar(s)*, *Mollerussa*. *Terraprim*s (supra), també ross.: en el terme de Cabestany hi ha una partideta que en diuen *el tēřāprim* (—per què? —perquè ho és). A Terrats, en terra de vinyes, deien que *Manseseres* és *terrāprim* (1960). *Terraguixar*. *Terralta*. *Terra-lleua*.

**Terramener* partint de la idea de 'menar terres' ('cuidar-se de llur conreu'), i 'menar-ne moltes' va donar lloc a diversos derivats, que *AlcM* grafia i en gran part entén malament, a base d'interpretacions pseudo-etimològiques; com els va informar Irene Rocas, la intel·ligent baix-empordanesa, de Llofriu, *terramener* (mal escrit *-maner*) és «manifasser, que tot ho toca i en tot se fica» i *terramenejar* «manifassejar»; la *-e*-resta palesa i el sentit es torna més pejoratiu a l'alta Cerdanya: «fixeu's del *+terramena*: cada cop que havia comès un robatori, crim, maldat o barbaritat, ell se les donava rient», p. 19 (que Ant. Cayrol defineix «bona peça» en el glossari de les *Cont. Cerdanes*). El mateix sentit de 'manifasser' tenim en una cobla de MGadea: «parlar més que fetge en brases / és cosa de gallineres, / de gent d'esclafit y fona / y xiques *terramaneres*» (*T. del Xè* I, 98b), on hi ha l'acostumada dissimilació valenciana *e-é* > *a-é* (*Viçantet*, *Micalet*, *carraixet* *CARICETUM*, etc.). Sé alguns masos anomenats *Can Terramena* a la Catalunya pirinenca.

El dicc. *Alcover-Moll* amb l'obsessió de derivar-ho de la família de *MÀ* (*manya* etc.) defineix això «desmanyat» (atribuint-ho a la comarca d'Alcoi, d'on era MGadea) en clara contradicció amb el context; la culpa primera fou de Llombart, que en la seva ampliació de l'*Escrig* (res d'això aquí) inventà, a base de la falsa connexió amb *mà* i *manejar*, una inexistent acc. «qui treballa en coses fetes de terra» (copiada pel traficant que edità el dicc. «Martí Gadea»). En fi, es comprèn que a Cadaqués o altre lloc de la costa empordanesa algú va comunicar que també s'usen el verb i el substantiu amb el sentit de «mariners que depenen del patró d'una barca de pesca», natural aplicació de l'acc. de 'manifasser' (el mariner en qui el patró es descansa fent-li-ho fer molt o tot, veg. les accs. de *MANIFAS-SER* i *MANEFLA*), i *terramanejar* deu tenir a Cadaqués el sentit de fer aquest paper els qui van en mar: «La cançó del *terramaner* sura sobre l'aigua; el pastor canta damunt del toçal ---» escrivia el guixolenc RPatxot J. (trad. d'Avebury, *Bi. Popular Av.* LXII, 254) (aquí nou embull pseudo-etimològic d'*AlcM*: «anar a